

BEVOLKINGSSTRUCTUUR

Auteur Stefanie Rammelaere
(Steunpunt Sociale Planning-
Provincie West-Vlaanderen)
Lector Piet Bracke
(UGent)

→ WAAROM DEZE INDICATOR?

De verouderingsgraad is een demografische indicator die de verhouding weergeeft tussen het aantal inwoners ouder of gelijk aan 60 en het aantal inwoners jonger dan 20 jaar. Een verouderingsgraad boven de 100 betekent dat er meer 60-plussers dan <20-jarigen zijn in de desbetreffende regio. Omgekeerd wijst een waarde onder de 100 op een kleiner aantal 60-plussers dan <20-jarigen. Bedraagt deze indicator 100 dan zijn beide groepen even groot.

→ WAT ZEGT DEZE INDICATOR?

De verouderingsgraad verschaft inzicht in het demografisch evenwicht en de demografische dynamiek van een bepaald gebied. De bevolkingsstructuur oefent onmiskenbaar een invloed uit op het sociale, economische en politieke leven. Het aantal jongeren zal een weerslag hebben op onder meer de behoefte aan kinderopvang en schoolinfrastructuur. Het aantal ouderen bepaalt mee de nood aan aangepaste huisvesting en thuiszorg. Jongvolwassenen bepalen de instroom op de arbeidsmarkt terwijl ouderen de groep van gepensioneerden zullen vormen. De samenstelling van de bevolking heeft dus een weerslag op heel wat beleidsdomeinen; o.m. huisvesting, economie, zorg, werkgelegenheid en vrije tijd.

→ WAT ZIJN DE RESULTATEN?

Tussen 1996 en 2006 nam de verouderingsgraad in elke in aanmerking genomen regio toe. De kustgemeenten kenden de grootste toename. Concreet betekent dit dat de populatie aan veroudering onderhevig is. Dit is het resultaat van twee demografische trends: enerzijds de ontgroening van de bevolking (jaarlijks neemt het aantal <20-jarigen af) en anderzijds de vergrijzing van de bevolking (jaarlijks neemt het aantal 60-plussers toe). Beide tendensen doen zich gelijktijdig voor.

Een tweede vaststelling betreft het verschil tussen de kustgemeenten en het hinterland. De kaart laat duidelijk zien dat de kustgemeenten een hogere verouderingsgraad kennen dan de hinterlandgemeenten. Sterker nog: daar waar het aantal 60-plussers het aantal <20-jarigen in de kustgemeenten aanzienlijk overstijgt (de gemiddelde verouderingsgraad bedraagt 141) hebben de hinterlandgemeenten nog steeds een jongere bevolkingsstructuur: de verouderingsgraad overstijgt de 100 niet.

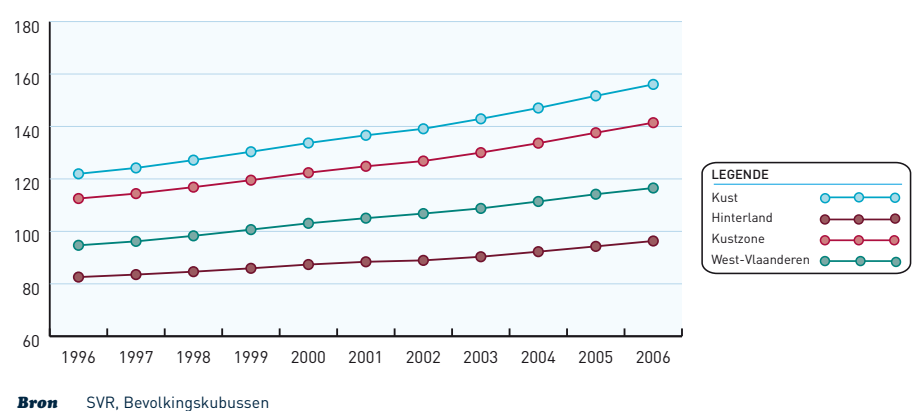
→ WAT VOOR DE TOEKOMST?

Volgens de prognoses van de Studiedienst Vlaamse Regering zal de verouderingsraad de komende jaren blijven toenemen. Voor de kustgemeenten zal die in 2015 de 200 benaderen wat betekent dat er in deze gemeenten bijna tweemaal zoveel 60-plussers zullen zijn dan <20-jarigen. Ook voor de hinterlandgemeenten verwacht men in 2015 een verouderingsgraad boven de 100 (122,68) maar nog steeds hebben zij hiermee een jongere bevolking dan gemiddeld genomen voor West-Vlaanderen (181,69).

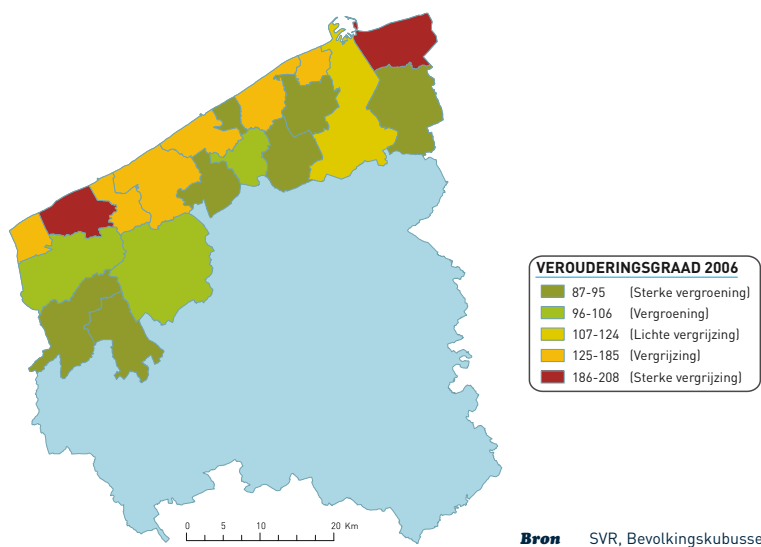
Bij deze prognoses dient wel de volgende kanttekening geplaatst te worden. Al enkele jaren stellen we vast dat de kust een grote aantrekkingskracht uitoefent op senioren. Er moet echter wel een onderscheid gemaakt worden tussen actieve en hulpbehoevende senioren. De leeftijds-specifieke migratiecijfers tonen immers een positief migratiesaldo voor de leeftijdsgroep 60-80-jarigen. Voor de 80-plussers is dit migratiecijfer negatief, er verlaten met andere woorden meer 80-plussers de kust dan er toekomen. Deze migratiepatronen tonen aan dat de actieve senioren naar de kust trekken, maar als ze zorgbehoevend worden verlaten ze die opnieuw. Welke oorzaken hiervoor aangehaald kunnen worden is een onderzoeksvraag op zich, die we tot op vandaag nog niet kunnen beantwoorden. Toch dient met bovenstaande vaststelling rekening te worden gehouden bij het uitwerken van een ouderbeleid aan de kust.

West-Vlaanderen wordt gekenmerkt door een toenemende vergrijzing. Jaar na jaar neemt het aantal ouderen (60-plussers) toe ten opzichte van het aantal jongeren (<20-jarigen). In 2006 telde West-Vlaanderen per 100 <20-jarigen 116 inwoners ouder dan 60 jaar. Dit fenomeen van vergrijzing doet zich echter niet in gelijke mate voor in alle West-Vlaamse gemeenten. Met een gemiddelde verouderingsgraad van 141 hebben de kustgemeenten een oudere bevolkingsstructuur dan de hinterlandgemeenten met 96. De typische bevolkingsstructuur van de kustgemeenten heeft ook invloed op andere domeinen, zoals huisvesting, economie, zorg, werkgelegenheid of vrije tijd.

Grafiek 1 Evolutie van de verouderingsgraad, 1996-2006

Kaart 1 De verouderingsgraad in de kustregio, 2006

Grafiek 2 Migratiepatroon naar leeftijd, 2004

